

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת עקב ה'תשי"ב

שהוא רוצה לצרכי גופו ידבר במקומו דברי תורה, לפי שחושב בדעתו שבתורה הוא עסוק, וזה יורה רב אהבתו בתורה והרגלו בה. וזה הדבר מפרש בתורתנו הקדושה, כמו שכתוב (דברים יז) 'ודברת עם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. ויזכה לזה האדם כשיהיה לו מדת תורה לשמה ומקיים המצוות כראוי, ותהיה בו יראה הפנימית. וכמאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ג מ"ט) כל שייראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. דהעקר הוא יראה הפנימית כראוי, דכיון שיהיה האדם שלם ביראה, התורה והמצוות יתקיימו בידו, ואם לא תהיה בו יראת שמים, אין תורתו מתקימת בידו:

וזהו שאמר תבענה שפתי תהלה, דהינו, שפתי מאליהם ומעצמם יהיו מביעים תהלה שהיא התורה. גם בשעה שאני רוצה לדבר איזה דבר על צרכי גופי, מרב אהבתי והרגלי בתורה, גם באותו דבר שפתי מאליהם ומעצמם יוציאו כי אם דברי תורה כאלו אני עסוק בה. ומי יגרם לי שאזכר לזה הדבר, הוא כי תלמודי חקיה, דהינו, כשאהיה רגיל לקיים מצוות עשה שהם חקיה לשם שמים, בזה חפץ ה' בידי יצלח ומתקימת תורתתי ביד:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ת)

לרדוף אחר יראת שמים

בראשית ברא אלהים וגו' (בראשית א א). **בראשית ראשי** תבות תקון ברית רדף אחר יראת שמים. לרמז דעיקר תיקון וכפרת הברית היא יראת שמים. והיראה תהיה יראה הפנימית, והיראה הפנימית היא שיתחשב בכל עת שהשכינה כנגדו, ויפחד וירעד ממנו כפאדם שעומד לפני שליט תקיף ולא יוכל לפנות מיראתו ימין ושמאל, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (שם טז ח) 'שוייתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט', וכמו שאמר הנביא (מלכים א' יז א) 'חי ה' אשר עמדתי לפניו', דהינו דבכל שעה חושב כאלו הוא לפני ה', וכשחושב כך האדם לעולם לא יחטא:

והנה נמי 'יראת' עם הכולל גימטריא 'ברית', לרמז דשניהם שקולים, 'יראת ברית', ולכן כשיפגם ברית תבוא 'יראת' שהיא גימטריא 'ברית' ותכפר על ברית, ולכן ירבה ביראת שמים. וכא הרמז על נכון דתקון ברית ירדף אחר יראת שמים:

(נגזי המלך, תיקון הברית אות ז)

מלאכת הצדיקים נעשית ע"י אחרים

ואספת דגנה ותירשך ויצהרך (דברים יא, יד). בגמרא [דברכות] דף ל"ה (ע"ב) וזה לשונו: רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב (הושע ב יא) 'ולקחתי דגני בעתו', וכתוב 'ואספת דגנה'. לא קשיא, כאן בזמן שישאל עושיין רצונו של

יראת שמים תלויה ביד האדם

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' וכו' (דברים י יב). הנה לכאורה מלתא דתמיהא זו, דבאמרו מה ה' שאל מעמך כי אם ליראה, פשט הדברים הוא דיש כמה דברים שביד אדם לעשותם ויוכל לעשותם, ולא שאל ממנו הקדוש ברוך הוא כי אם היראה, ולא שיף ביד האדם שום דבר לעשות לה' זולת היראה, דזה דוקא לכדה תלויה ביד האדם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לג), הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים:

(מחשוף הלכן פרשת עקב)

יראת שמים - מסירות נפש למצוות השי"ת

ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטך יחלתי (תהלים קיט מג). כיון שמבקש מהקדוש ברוך הוא שיעזרהו שלא יתשל מלעסק בתורה, עכשו משלים שאלתו שיעזרהו הקדוש ברוך הוא לעמוד על אמתות התורה בכל חלקי הפרד"ס לידע כל חלק על שרשו ואמתו.

וכא בטענה נצחית עם ה' יתברך, דהקדוש ברוך הוא צנה לנו (דברים י ח) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', דזהו עקר יראת ה' ואהבתו כשימסר אדם לבו ונפשו וממונו עליו יתברך, לא נשאיר אחר זה כלום, ואומר לפניו יתברך, עכשו גלוי וידוע לפניך שאני מוסר עצמי וממוני על אהבתך, ואיני מעכב מלמסר עצמי וממוני על אהבתך, וכיון שתכלית יראתך ואהבתך זה הוא, גם אתה גל עיני ואביטה תכלית תורתך, דמדה כנגד מדה, אני באתי עד תכלית, ואתה הודיעני עד תכלית:

וזהו **ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד**, דהינו הודיענו תורתך עד מאד, שהרי גם אני למשפטך יחלתי, דהינו גמרתני בעצמי חק ולא יעבר שאם אצטרך למסור עצמי או ממוני לעשות בי משפטיך, אני מוסר עצמי באהבה רבה, וכיון שאני לא מנעתי ממך דברי, גם אתה לא תמנע ממנו שום דבר מתורתך:

(שערי ארוכה אות ו)

הלומד - שפתיו ידברו מאליהם בדברי

תורה

תבענה שפתי תהלה כי תלמודי חקיה (תהלים קיט קעא). בא כאן לשאל שיעזרהו ללמד תורה לשמה ולקיים המצוות על אמתתם, ולא תהיה מחשבתו טרודה בשום עת בהבלי העולם, רק דעתו תהיה פנויה תמיד כי אם לדברי תורה ולקיים המצוות על אמתתם. ואפלו בשעה שירצה לדבר בצרכי גופו, מרב הרגלו בדברי תורה ואהבתו אותה, אותו הדבור

מקום, כּאן בּזמן שאין ישׂראל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם. תּנוּ רבּנן, 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ' מֵה תִלְמוּד לּוֹמֵר, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע א ה) 'לֹא יִמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ', יְכוּל דְּבָרִים כִּכְתָבְךָ, תִלְמוּד לּוֹמֵר 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ', הִנְהֵג בָּהֶם מִנְהַג דְּרַךְ אַרְזֵי, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָמַר, אֶפְשָׁר אָדָם חוֹרֵשׁ בְּשַׁעַת חַרִּיֶשֶׁה וְזוֹרַע בְּשַׁעַת זְרִיעָה וְקוֹצֵר בְּשַׁעַת קְצִירָה וְדָשׁ בְּשַׁעַת דִּישָׁה וְזוֹרֵה בְּשַׁעַת הָרוּחַ, תּוֹרָה מֵה תֵּהֵא עָלֶיךָ, אֲלֵא בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵי אַחֲרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא ה) 'וְעִמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צֹאנֵכֶם' וְכו', וּבְזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵי עֲצָמָן, שֶׁנֶּאֱמַר 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ', וְלֹא עוֹד אֲלֵא שֶׁמְלֹאכְתָן אַחֲרִים נְעֻשִׁית עַל יְדֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח מח) 'וְעִבַדְתָּ אֶת אִיבֶיךָ' וְכו'.

תּוֹסַפּוֹת: כּאן בּזמן שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ', וְאִם תֵּאמַר, וְהֵא לְקַמְן בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם מוֹקְמִינֵן לֵיהּ, וְיֵשׁ לּוֹמֵר, דְּמִיִּירֵי וְדֵאִי שְׁעוֹשִׁים רְצוֹנוֹ, אֲבָל אֵין עוֹשִׁין כֹּל כֶּה דֵאֵינֵם צְדִיקִים גְּמוּרִים. וְעוֹד יֵשׁ לּוֹמֵר, דְּפִלִּיג לֵיהּ אֵהֵא דְלִקְמֵן שְׂבָא לְפָרֵשׁ מֵה בֵּין עוֹשִׁין וְאֵין עוֹשִׁין וְהֵכָא בְּעוֹשִׁין וְאֵין עוֹשִׁין כִּי הִדְדִי נִינְהוּ. עַד כּאן לְשׁוֹנָם. מְקַשִּׁים הָעוֹלָם מֵה הֵיא כּוֹנֵת הַתּוֹסַפּוֹת בְּתַרוּץ הַשְּׁנֵי שְׁתַּרְצוּ:

כמה דרגות בצדיקים

וְנִהְיֵרָנָא כּד הוּינָא טְלִיא אֲמִינָא בְּה מְלֵתָא, וְהוּא דְבִתְרוּצָא קַמָּא תְרַצוּ הַתּוֹסַפּוֹת דְּמִיִּירֵי הָא דְמוֹקֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי לְקַמְן 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ' בְּאֵין עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, בְּעוֹשִׁין אֲבָל אֵין עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ כֹּל כֶּה דֵאֵינֵם צְדִיקִים גְּמוּרִים, וּבְעַל פְּרַחְנוּ צְרִיכִים לְפָרֵשׁ הֵכִי, דֵּאִי לֹא תִימָא הֵכִי אִם כֶּן בְּמֵאִי מוֹקִים רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי 'וְלִקְחֵתִי דְגָנִי בְּעֵתוֹ', וְתוּ מֵאִי בֵּין 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ' ל'וְעִבַדְתָּ אֶת אִיבֶיךָ', אֲלֵא וְדֵאִי דְהֵכִי קֶאֱמַר, אִם עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם כֹּל כֶּה דְהוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵי אַחֲרִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְעִמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צֹאנֵכֶם', וְכִשְׂאֵינֵם עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ כֹּל כֶּה דְלֵא הוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, הִדְגָן אֵיתִיהּ, אֲבָל מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵי עֲצָמָן, שֶׁנֶּאֱמַר 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ'. וְכִשְׂאֵינֵם עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם לִיכָא דְגָן, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְלִקְחֵתִי דְגָנִי בְּעֵתוֹ', וְלֹא עוֹד אֲלֵא שֶׁמְלֹאכְתָן אַחֲרִים נְעֻשִׁית עַל יְדֵן, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְעִבַדְתָּ אֶת אִיבֶיךָ' וְכו' בְּרַעַב וּבְצָמָא' וְכו', דְלִפִּי זֶה מִתּוֹקְמֵי קְרָאֵי כְּלָהוּ, וְהֵינּוּ

רשב"י ורבי חנינא בר פפא נחלקו בביאור הכתובים

וּבִתְרוּצָא בְּתַרְא כְּתָבוּ, דִּיש לּוֹמֵר דְּהֵא דְרַבִּי חֲנִינָא בֶר פֶּפָּא פְּלִיג אֵהֵא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי, דְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי עָשָׂה חֲלוּק בֵּין עוֹשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם כֹּל כֶּה דְהוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, לֵאֵינֵם עוֹשִׁים רְצוֹנוֹ כֹּל כֶּה, לְשִׂאֵינֵם עוֹשִׁים כְּלָל, אֲבָל רַבִּי חֲנִינָא בֶר פֶּפָּא מוֹקֵי 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ' בְּעוֹשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, בֵּין הוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים בֵּין הוּוּ צְדִיקִים שִׂאֵינֵם גְּמוּרִים, דְּהֶעֱקַר הוּא פִּיּוֹן דֵּאֵיכָא דְגָן תִּירוּשׁ וּיְצָהָ, אֲפִלּוּ הֵם בְּעֲצָמָם אוֹסְפִים אוֹתוֹ, לֹא אֲכַפְתָּ לָךְ. וְזֵהוּ שְׂכַתְבוּ 'דְּפִלִּיג אֵהֵא דְלִקְמֵן' שְׂבָא לְפָרֵשׁ מֵה בֵּין עוֹשִׁין וְאֵין עוֹשִׁין, דְּהֵינּוּ מֵה בֵּין עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם כֹּל כֶּה דְהוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, לֵאֵין עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ כֹּל כֶּה דְלֵא הוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, דְּכִשְׁהוּוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵי אַחֲרִים, וְכִשְׂאֵינֵם צְדִיקִים גְּמוּרִים מְלֹאכְתָן נְעֻשִׁית עַל יְדֵן, וְהֵכָא בְּעוֹשִׁין וְאֵין עוֹשִׁין כִּי הִדְדִי נִינְהוּ, דְּהֵינּוּ בֵּין עוֹשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם כֹּל כֶּה וּבֵין אֵין עוֹשִׁין כֹּל כֶּה, עַל תְּרוּיָהוּ אֲמַרִינֵן 'ואֲסַפְתָּ דְגָנָךְ'. וְדו"ק:

(לכונן זכה פרשת עקב)

מעלת צדיק העוסק בתורה

וּכְשֶׁרוּאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צְדִיק זֶה שְׂבֻטָּח בּוּ וּבְתָם לְכַבּוּ עוֹשֶׂה כֹּל זֹאת, שׁוֹלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדָיו, וּבְעֶסֶק קַל מְבִיא לוֹ בְּרָכָה מְרַבָּה וְלֹא יִתְבַּטֵּל מִעֲבוּדַת ה', כִּי הֵבֵא לְטַהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ (שבת קד. ט), וּכְמֵאֱמַר הַתַּנָּא (אבות פ"ג מ"ה) הַמְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה מְעַבְרִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרַךְ אַרְזֵי. וְזֵהוּ וְכֹאשֶׁר יַעֲנוּ אוֹתוֹ כֶּן יִרְבֶּה וְכֶן יִפְרֹץ (שמות א יב), הַכּוֹנֵנָה, כֹּל מֵה שִׁמְעֵנִין אוֹתוֹ בְּמַחְשְׁבוֹת לְטָרְדוֹ מִעֲבוּדַת ה' כְּדִי לְהַתְּעַסֵּק בְּהַבְּלִי הָעוֹלָם וְהוּא אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לָהֶם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּעֲזָרוֹ, וְכֶן יִרְבֶּה וְכֶן יִפְרֹץ וְלֹא יִחְסַר כֹּל טוֹב, וְלִפְיָךְ וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם דְּזָהוּ בְּטוֹל חַיּוּתָם:

(פיתוחי חותם פרשת שמות)

חידה שבועית: על מי אומר רבינו שהקב"ה שולח ברכה במעשה ידיו?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

**שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:**

פר' אחרי קדושים:
ה' אוריאל חרד מנתיבות.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוד' האביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה)
בין שולחי התשובות תיערך הגרלה
על סידור לשחרית מתיבתא
בהוצאת "עוז והדר".

